

Referendumkamer Leiden

Secretariaat: postbus 292, 2300 AG Leiden, telefoon 071 - 5165510

Aan de gemeenteraad van Leiden

Leiden, 18 december 2006

Onderwerp: communicatieaspecten van het referendum RijnGouweLijn

Geachte Raad,

Op de agenda voor uw vergadering op 19 december staat onder andere het raadsvoorstel 06.0159 dat de titel draagt "Vraagstelling referendum RGL". Dat raadsvoorstel gaat overigens voor het overgrote deel over andere zaken dan de vraagstelling.

Ons advies over de vraagstelling voor het RGL-referendum leggen wij neer in een separate brief. Het in het raadsvoorstel genoemde tijdschema kon voor wat de vraagstelling betreft niet worden gehaald omdat wij ervoor hebben gekozen om ons concept-advies eerst voor te leggen aan de raadscommissie. Overigens blijven wij met ons advies nog ruim binnen de termijn waarvan wordt uitgegaan in de Referendumverordening.

In het kader van onze taak om ook ongevraagd adviezen uit te brengen over zaken die relevant zijn voor referenda vragen wij uw aandacht voor enkele andere aspecten die samenhangen met raadsvoorstel 06.0159. Daarbij gaat het vooral om de communicatie in het kader van dit referendum.

Het communicatieplan

In het raadsvoorstel wordt verwezen naar een communicatieplan dat is opgesteld. Op de website van de gemeente is dat plan te vinden bij de collegebesluiten van 12 december onder de naam "Operationeel communicatieplan referendum RijnGouweLijn"

Naar aanleiding van dat communicatieplan merken wij het volgende op, uitgaande van de versie zoals die op 14 december op de website stond.

- Pagina 4: "De gemeente draagt daartoe informatie aan, vult informatie aan waar die ontbreekt of feitelijk onjuist wordt gebruikt. Het college onthoudt zich van een stellingname voor of tegen de RGL, zij is procesbegeleider." Wij zijn van mening dat het niet de taak van het College is om te beoordelen waar informatie feitelijk onjuist wordt gebruikt, maar de taak van de Referendumkamer. Verder vinden we dat de term "procesbegeleider" ook eerder bij de Referendumkamer thuishoort dan bij het College.
- Pagina 7, punt 4 en pagina 9, punt 11: het uitdelen van 'leaflets' door studenten het het beantwoorden door hen van vragen over het referendum en de RGL. In de praktijk zal het waarschijnlijk vooral over de RGL zelf gaan. Het lijkt ons erg moeilijk om dergelijke informatie objectief op straat te laten verstrekken. Wij adviseren om hiervan af te zien. Informatie die de bedoeling heeft om neutraal te zijn, kan het beste op een controleerbare manier worden overgebracht, bijvoorbeeld via gedrukt materiaal en via een website.
- Pagina 8, punt 4: een animatie van het tracé. Nu bestaand materiaal kan naar onze mening wel worden gebruikt, mits dat kan worden beschouwd als het verstrekken van feitelijke informatie over de vraag wat de RGL-plannen inhouden. Het maken van nieuwe animaties voorafgaand aan het referendum lijkt naar onze mening te veel op het maken van materiaal ten gunste van het ja-standpunt.
- Pagina 8, punt 7: stemwijzer. Wij hebben ernstige bedenkingen bij het door de gemeente laten ontwikkelen van een stemwijzer. Stemwijzers bij gewone verkiezingen roepen al allerlei bezwaren

op vanwege veronderstelde partijdigheid. Daarbij zou nog kunnen worden gezegd dat er vanwege de vele verschillende onderwerpen toch een redelijk aanvaardbaar resultaat uit kan komen. Hier gaat het maar om één onderwerp. In een dergelijke situatie is het niet goed mogelijk om een objectieve stemwijzer te maken.

- Pagina 9, punt 11: voor stemadviezen op locatie gelden onze hiervoor genoemde bezwaren uiteraard ook.
- Overigens zijn wij van mening dat het feit dat het college als geheel een neutraal standpunt inneemt, niet wegneemt dat individuele leden van het college wel mogen laten blijken hoe zij persoonlijk over dit onderwerp denken.

De rol van de Referendumkamer

De taken van de Referendumkamer worden genoemd in artikel 4, lid 1, van de Referendumverordening. Voor de uitvoeringsfase van een referendum zijn vooral de onderdelen c, d en e van belang:

c. de voorlichting over het referendum, alsmede de pro-ja/pro-nee campagne te begeleiden; d. toezicht te houden op de uitvoering van de verordening en de stemprocedure; e. te adviseren bij geschillen tussen de gemeente en de initiatiefnemers;

Het lijkt ons goed om in hoofdlijnen aan te geven hoe hieraan naar onze mening invulling kan en moet worden gegeven.

Ad c

Met wethouder Steegh is afgesproken dat wij adviseren over de communicatiemiddelen die de gemeente inzet. Dat betekent onder andere dat de referendumkrant en folders die de gemeente wil verspreiden tevoren aan ons worden voorgelegd zodat wij kunnen beoordelen of de wederzijdse standpunten daarin op een evenwichtige manier aan de orde komen. Hetzelfde geldt voor de website die wordt gemaakt. ~~Wordt gemaakt~~ Wij maken ook sprake dat wij advies uitbrengen over de verdeling van de campagnebudgetten over de aanvragers van een gemeentelijke bijdrage voordat daarover door of namens het College een besluit wordt genomen.

Ad d en e

De Referendumkamer ziet zo goed mogelijk toe op een correct procedureel verloop van het referendum als zodanig, maar ook op de campagnes. In dit geval staan niet de gemeente en de initiatiefnemers tegenover elkaar, maar zijn er naast het gemeentebestuur twee partijen: het pro ja-kamp en het pro nee-kamp. Het kan de vraag zijn of beide kampen gelijke kansen krijgen en of de informatieverschaffing tijdens de campagnes eerlijk is. Klachten over bijvoorbeeld het gebruik van onfaire middelen of het verspreiden van onjuiste informatie door een van de partijen of over een niet-neutrale opstelling van het gemeentebestuur kunnen worden voorgelegd aan de Referendumkamer. Wij zullen daarover dan zo spoedig mogelijk een openbaar oordeel geven.

Hoogachtend,
De Referendumkamer van de gemeente Leiden,

mw. E.H.T. van der Vlist, secretaris

L. Beijen, voorzitter